

Lausunto asiassa VN/32974/2023

Pääkaupunkiseudun ateistit ry / Jouni Luukkainen 18.6.2024

Luin perustuslakiehdotuksen [korjaus: perusopetuslakiehdotuksen] sekä luvun 6.1. Poimin alle kaikki kirjoitusvirheet.

Perusopetusasetus

Alkutekstissä kolme ensimmäistä "laissa"-sanaa korvattava tekstillä "valtioneuvoston asetuksessa". Teksti "9b §:n 1 momentti laissa 1768/2001" korjattava muotoon "9 b §:n 1 momentti valtioneuvoston asetuksessa 1768/2009".

Laki perusopetuslain muuttamisesta (rinnakkaisteksti)

Alkutekstissä lisättävä "kumotaan . . . sekä 26 a §:n 3 momentti". Pitäisiköhän myös kaikkien kumottavien säännösten yhteydessä selventää "sellaisina kuin niistä ovat"?

1 §:n 2 momentin loppuun lisättävä piste.

4 a §:n 1 momentti avautuisi heti, jos teksti "myös muulle kuin sairaalassa erikoissairaanhoidossa potilaana olevalle oppilaalle" muutettaisiin muotoon "myös muulle erikoissairaanhoidon saavalle oppilaalle kuin sairaalassa potilaana olevalle".

20 a §: 1 mom.: Pilkku lisättävä tekstiin "opetukseen on".

2 mom. ja 3 mom.: Sanan "joilla" sijaan "jolla".

4 mom.: Pilkku pois tekstistä "etene, tai".

20 c §: 5 mom.: Sanan "oppilaskohtaisten" sijaan "oppilaskohtaisista".

20 d §: 4 mom.: Riittäisikö sanoa "Oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle"? (Toki siis kullekin huoltajalle.) Vrt. 20 f §:n 1 momentti.

20 f §: 2 mom.: Sanan "tavoitteista" edelle "opetussuunnitelman".

20 h §: 3 mom.: Sanat "erityisluokan opettajan" kirjoitettava yhteen.

37 §: Kursivoitava sanat "sekä koulunkäyntiavustajia".

46 §: Voimassa olevan lain pykälävälin "18--22" tilalle ehdotettu sekamuotoinen pykäläväli "18 a--22" on kelvottoman epäselvä, ehkäpä huolimattomuutta (tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen) tai tahallisuutta

(virkavelvollisuuden rikkominen). Pitää ehdottaa selkeästi peräkkäisten pykäläien jonoa "18 a, 19--20, 20 a--20 i, 21--22".

Voimaantulosäännös: "20 i §" yksinkertaistuu muotoon "20 i".

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Perusopetuslaki

1 §. Seuraava virke on vajaa: "Pykälän 2 momenttiin . . ."

4 §: "sääntö"? Mieluummin "säännös".

4 a §: Kolmannessa kappaleessa pilkku pois tekstistä "oppilaiden, että".

17 §. "Pykälässä on myös viittaussäännös perusopetusasetuksen 2 §:ään. Sen mukaan opetusryhmien muodostamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella." Tämä on vähän hassusti sanottu, sillä perusopetusasetus on itsessään valtioneuvoston asetus, eikä sen 2 § viittaa mihinkään uuteen valtioneuvoston asetukseen. Jälkimmäisen lauseen tulisi kai kuulua: ", jossa säädetään opetusryhmien muodostamisesta".

18 a §. Tekstin "yksi kohdan" sijasta parempi olisi "1 kohdan".
"46§:n mukainen" -> "46 §:n mukainen"
Pilkku seuraavaan: "päätetään mitä".
Pilkku pois seuraavasta: "on suoritettava, perusopetuksen".

20 a §: Toisessa kappaleessa lisättävä pilkku tekstiin "opetukseen on oikeus".
Sivun 69 toisella rivillä sanan "etene" perästä on poistettava pilkku.

20 b §: Toisella rivillä sanan "Opetuksen" sijaan "opetuksen".

20 c §: Sivun 72 riveillä 4--5 ilmaisu "erityisluokanopettaja kelpoisuusasetuksen 8 § riippumatta siitä" on aivan tajuton.

20 d §: Ensimmäisestä kappaleesta on erotettava kaksi jälkimmäistä virkettä kuvaamaan pykälän 2 momenttia. Sitten myöhempi teksti "Pykälän N momentissa", kun N = 2, 3 tai 4, on muutettava tekstiksi "Pykälän N+1 momentissa".

Sivun 74 kolmannella rivillä monikon "huoltajille" sijalle ehkä yksikkö.

20 e §: Kolmannella rivillä monikon "säädettyistä" sijalle ehkä yksikkö kuten lakiehdotuksessa.

20 f §: "Pykälän 3 momentissa" viittaa nyt lakiehdotuksen 1 momentin loppuun.
Kummassa vika? Sanan "ettää" sijaan "että".

20 h §: Toisella rivillä tekstin "että Jos" sijaan "että jos".

Sivun 77 toisella rivillä pilkku pois "tai"-sanana edeltä.

Lakitekstissä pykälässä on viisi momenttia; tässä puhutaan kuudesta. Selitys: Kappaleessa "Pykälän 5 momentissa" kuvattua momenttia ei lakiehdotuksessa ole. Kappaleessa virke "Esimerkiksi pykälän 2 momentissa" viittaa pykälän 3 momenttiin.

20 i §: Lakiehdotuksessa pykälän otsikossa lukee "Opetuksen järjestäminen"; tässä "Perusopetuksen järjestäminen".

Toisen kappaleen tekstin "ja oppilaan siirtyessä" tilalle teksti "ja jossa oppilaan siirtyessä".

Mitä tarkoittaa sivun 78 ensimmäisellä rivillä "tuen lukuun"?

Samassa kappaleessa pilkku pois tekstistä "oppivelvollisuus, ja jonka".

Seuraavassa kappaleessa "tuen luvun"; mistä kyse?

31 §. Toinen kappale säännösehdotuksen mukaiseksi: "saavalla" -> "tarvitsevalla"

37 §. "Pykälän 2 momenttiin esitetään" -> "Pykälän 2 momenttia esitetään" Velvoittavuus tarkoittaa, että teksti "riittävä määrä tuntiopettajia ja koulunkäyntiavustajia" on muutettava muotoon "riittävä määrä virka- tai työsovimussuhteisia opettajia sekä koulunkäyntiavustajia".

42 §. Kolmannessa kappaleessa on ikävää toistoa. Siksi "koskien" pois ja loppuun "koskevaan päätökseen".

46 §. Aikuisten perusopetus. TÄMÄ ON KOKONAAN OHITETTU LUVUSSA 6.1. MINISTERIÖ JATKAA VAIKENEMALLA VALEHELEMISTÄ 46 §:N SOVELLETTAVIEN SÄÄNNÖSTEN LUETTELOON PÄIVITTÄMISEN ALITUISESTA LAIMINLYÖNNISTÄ. Yhdistyksemme teki 7.4.2017 lakiesityksen (VN/5507/2020) opetus- ja kulttuuriministeriölle tämän luettelon kokonaispäivitykseksi menetelmänä ja tavoitteena yhdenmukaisuus lukiolain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain kanssa. Silloin luettelo voisi täydentää tekstillä, että säännöksissä tarkoitettujen oppilaan huoltajan tahdonilmaisut tekee alaikäisenäkin opiskelija kuten lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa, erityisesti uskonnon ja elämäntutkimuksen opetusta koskevat.

Kantelin esityksemme tueksi eduskunnan oikeusasiamiehelle Opetushallituksesta sen jouduttua ongelmiin luettelon päivittämättömyyden kanssa. Ministeriö antoi 13.12.2017 oikeusasiamiehelle kanteluni ratkaisuksi vastauksen (OKM/12/022/2017), jossa se myönsi päivittämättömyyden ja lupasi lainsäädäntötoimia jo vuodeksi 2018. Mutta mitään ei ole tapahtunut. Luettelossa vain "40--42 §:ssä" [korjaus: "40--44 §:ssä"] tuli korvatuksi 1.8.2022 muodolla "40--42, 42 a--42 d, 43 ja 44 §:ssä" ministeriön annettua sivistysvaliokunnalle lausuntoomme vastineen, jossa selitettiin niin ajatellun ja sovelletunkin.

Todellakin 46 §:n 1 momentin alussa on lueteltu ne perusopetuslain säännökset (muut kuin 46 § itse), joita sovelletaan aikuisten perusopetukseen. Nyt luetteloa muutettaisiin niin, että pykäläväli "18--22" korvattaisiin pykälävälillä "18 a--22". No, aikuisten perusopetuksessa 18 § (Erityiset opetusjärjestelyt) nimenomaisesti korvataan uudella 18 a §:llä (Opiskelun poikkeava järjestäminen aikuisten perusopetuksessa), joka jo otsikkonsa puolesta koskee juuri aikuisten perusopetusta. Tällöin "18 §":n sijaan luettelossa on pakosti kirjoitettava "18 a §".

Mutta väliin 18 a--22 § sisältyvät aiempien pykälien 19--22 lisäksi myös uudet 20 a--20 i §:t. Siksi luetteloon on kirjoitettava "18 a, 19--20, 20 a--20 i, 21--22". Missään HE:n luonnoksessa ei nimittäin ole sanottu, että 20 a--20 i §:t eivät koskisi myös aikuisten perusopetusta.

Oppimisen ja opiskelun tuesta on Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2017 laaja luku 5.3 lakiperustanaan 3 §:n 2 momentti, jonka nojalla opetus on järjestettävä opiskelijoiden iän ja edellytysten mukaisesti; lisäksi luku viittaa sovellettavaan säännökseen 18 § erityisistä opetusjärjestelyistä.

Toisaalta uuteen lukiolakiin tuli nimenomainen 28 § Oppimisen tuki 29 §:n Opiskelun poikkeava järjestäminen oheen.

Siis myös yhdenvertaisuus vaatisi sen, että 20 a--20 i §:t kirjataan 46 §:n sovellettavien säännösten luetteloon.

Mutta toisaalta 20 a §:n säännöskohtaisen perustelun ensimmäinen kappale vetoaa 3 a §:ään lapsen edusta, ja yhdistyksemme nimenomaisesta vaatimuksesta huolimatta "3 a §" jätettiin lisäämättä 46 §:n luetteloon, , vaikka lukiolakiin tuli vastaava säännös. Siis 3 a § ei sitten koske aikuisten perusopetuksen alaikäisiä opiskelijoita, vaikka tietysti pitäisi. Siten ehkä myöskään 20 a--20 i § ei koske aikuisten perusopetusta.

Koronapandemian aikaan 1.8.2020--31.12.2020, 1.1.2021--31.7.2021 ja 1.8.2021--31.7.2022 oli voimassa 20 a § poikkeuksellisista opetusjärjestelyistä, mutta opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan tuo 20 a § ei koskenut aikuisten perusopetusta kuten sen ei tarvinnutkaan. Mutta laissa ei niin sanottu vaikka olisi tietysti pitänyt. Yhdistyksemme lausunnot asianomaisista hallituksen esityksistä ja niiden luonnoksista toivatkin esille omituisuudet, joita 20 a §:n ulottaminen aikuisten perusopetusta koskevaksi olisi tuottanut.

Lyhyesti: Säännöksen puuttuminen 46 §:n luettelosta ei vielä sano, että säännöksen ei tulisi koskea aikuisten perusopetusta.

Nyt lausunnolla olevaa hallituksen esityksen luonnosta tulisi jatkokehityksessä täsmentää sanomalla nimenomaisesti koskeeko vai ei 20 a--20 i § myös hallituksen esitystä [korjaus: aikuisten perusopetusta]. Nyt tilanne on epämääräinen. Joka tapauksessa myös aikuisten perusopetuksessa opiskelijan olisi tarvitessaan saatava opiskelun tukea selvien säännösten nojalla.

KESKEINEN SISÄLTÖ:

On selvästi sanottava, koskeeko 20 a--20 i § myös aikuisten perusopetusta.
Kysymykseen on vastattava, jotta 46 §:n 1 momentin sovellettavien säännösten
luettelo voidaan päivittää kokonaisuudessaan.